

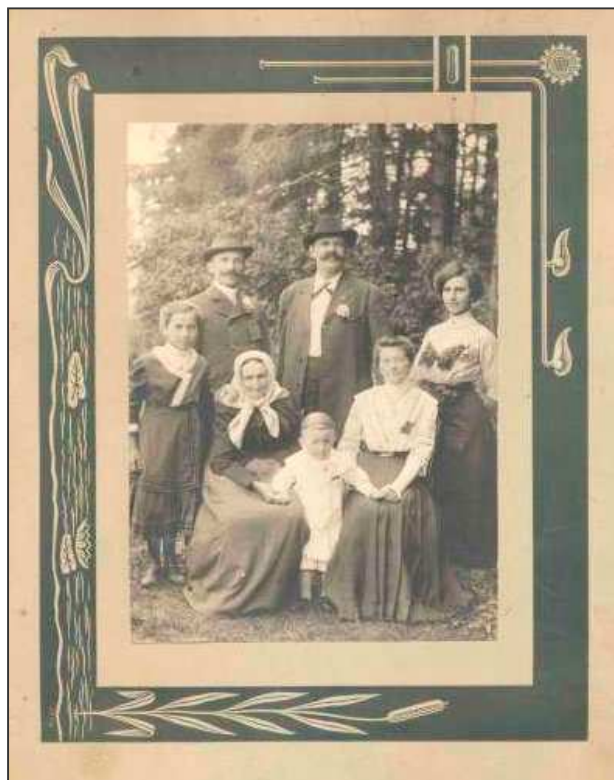
Hana Skočková, Miroslav Šimek

Vánoční dar knížecího hajného Antonína Müllera

Müllerové byli selský rod, který se usadil v Rynholci západně od Kladna už na konci 17. století. Majitel smečenského a slánského panství Jiří Adam II. Bořita z Martinic (+ 1714) nechal ve zrušeném Rynholci v roce 1696 postavit šest chalup, v roce 1710 už bylo jeho přičiněním osazeno 40 gruntů. Nastěhoval do nich Němce, kteří v následujících letech splynuli s místním českým obyvatelstvem. Mezi nimi byli zřejmě i Müllerové. Tento zámecký pán, skvělý diplomat i hospodář nechal zasadit zásilku brambor na svém novém dvoře Martinice už roku 1711. K masovému pěstování brambor ale došlo až po hladomoru r. 1771 – 72, kdy byly znovu dovezeny z Braniboru. Podle této země dostaly jméno.

Zakladatelem rodu byl **Kryštof Müller** (*1671, +11.1.1729, generace I.), kterému se v Rynholci narodila dcera Anna 28.8.1696. Její matkou byla Alžběta, která zemřela. Podruhé se Kryštof 28.10.1698 oženil s Annou, dcerou Jana Přibyla z Honic. Teprve s třetí manželkou Kateřinou, dcerou Tomáše Hlyza z Žehrovic, kterou si vzal 26.6.1707, měl čtyři syny, mezi nimi i pokračovatele rodu Martina Müllera (*1.11.1708, +22.1.1772 při hladomoru), který měl za manželku Kateřinu r. Keksteinovou (*1716, +15.8.1776). Tři další generace Müllerů hospodařily v Rynholci na chalupě, která později dostala čp. 57. Až Antonínův otec Karel Müller (generace V., *25.8.1825, +29.10.1884) odešel z rodné vsi, stal se strážníkem na buštěhradské dráze.

Antonín Müller (*21.7.1877 ve Cvrčovicích, +1.12.1933 v hájovně Kypsárně u Nezabudic) byl jedenáctým ze třinácti dětí Karla Müllera (*25.8.1825 v Rynholci č.57, +29.10.1884), strážníka dráhy a jeho manželky Lidmily r. Kolské (1836 – 1915) z Rudy. Protože jeho dva mladší sourozenci zemřeli brzy po narození, byl nejmladší z velké rodiny. Vyučil se truhlářem, oženil se s Marií Šnoblovou (1884 – 1973), dcerou hajného sloužícího u knížat Fürstenbergů. Narodilo se jim pět dětí, z nichž přežili jen syn Karel (1909 – 1988), který se oženil s Ludmilou Dudovou (1908 – 1974) a dcera Emilie (1913 – 1999), která si vzala Františka Šimka (1908 – 1995).

K fotografiím na str. 16

Snímek pořízený v roce 1912 fotografem z Nového Strašecí:

*Antonín Müller (1877 -1933), knížecí hajný,
jeho bratr Jan Müller (1863-1938) přijel z USA na Vsesokolský slet,
Lidmila Vermerová, dcera Antonínovy sestry Františky (*1862) žila také v USA,
Cecilie Vyskočilová (1899 – 1918), dcera Antonínovy sestry Kristiny (1873 – 1961),
Lidmila Müllerová roz. Kolská (1836 – 1915), Antonínova a Janova matka,
Marie Müllerová roz. Šnoblová (1884 - 1973), Antonínova manželka,
Karel Müller (1909 – 1988), syn Antonína Müllera*

Druhý snímek je z roku 1911 zhotovený chicagským studiem The Blafka

*Rudolf Müller (*1872), který žil v Lyons, Cook county, Illinois, jeho manželka
Barbora, její matka a čtyři synové – Josef, František, Rudolf a nejmladší Karel.*

V rodu tchána Aloise Šnobla (*1849) se služba hajného u Fürstenbergů dědila již po několik generací. Protože měl jen dvě dcery, přimluvil se na zámku v Lánech za svého zetě Antonína Müllera. Ten opustil truhlářinu, oblékl kamizolku zelenou a stal se hajným na panství knížete Fürstenberga. Sloužil na hájovněch U pěti dubů, U tří stolů, až mu byla svěřena od 1. 10. 1905 bažantnice Amálie (Amalienhof) s ročním platem 720 K. V rodině se dochovaly tři jmenovací dekrety na hlavičkovém papíře s plastickým erbem, které byly osobně podepsány knížetem Maxem Egonem II. Fürstenbergem (*13.10.1863, +11.8.1941).

O umělý chov bažantů na bažantnici se starala celá rodina hajného a další pomocníci. Z počátku se bažantí vajíčka dovážela z Anglie v proutěných koších a nechávala se vysedět krůtami. Chov bažantů se pod vedením Antonína Müllera úspěšně rozrůstal. Každé jaro nasazovali 2000 až 3000 vajíček. To už nebyl dostatek krůt pro vysezení a museli je dávat i pod slepice. Mladí bažantí byli chováni ve volném výběhu na oploceném pozemku. Bylo nutné je hlídat a pečovat o ně ve dne i v noci. Krmili se mravenčími vajíčky a vaječným svítkem. Pro ochranu malých bažantů před dravými ptáky choval Antonín Müller na bažantnici výra. Pták byl v noci ve voliére, ve dne přivázaný ke kůlu v blízkosti bažantů.

*Antonín Müller zůstal s knížecí rodinou v kontaktu, jak o tom svědčí fotografie, kterou dostal o Vánocích 1927. Je na ní **Maxmilián** (1896 – 1959), mladší syn **Maxe Egona II.** s dvěma nejstaršími dětmi **Marií Josefou** (*1922) a **Joachimem** (*1923). Kníže **Max Egon II. Fürstenberg** po vzniku Československé republiky prodal panství, nechal si jen zámek Dřevíč, o který rodina přišla Benešovými dekrety.*

Dravci, kteří zavítali do bažantnice, nalétávali napřed na výra a stali se tak snadným terčem při střelbě. Zatímco na začátku byla bažantý zásobována jen knížecí kuchyně, s úspěšným rozvojem chovu se bažantí vysazovali do volné přírody. Každoročně na podzim se pořádaly hony, na které bylo zváno aristokratické panstvo z celé Evropy.

Idylický život na Amálii přerušila 1. světová válka, Antonín musel narukovat k C.k. praporu polních myslivců č. 22. Byl v Radomi v Polsku. V jeho pozůstalosti se našla 4 vyznamenání, o nichž potomci už nevěděli, za co je získal. Podařilo se mi je identifikovat studiem stránek [http:// www. forum.valka.cz](http://www.forum.valka.cz) a dále díky p. Radkovi Havelkovi.

Vyznamenání Antonína Müllera z 1. světové války

1. vojenský odznak služební III. tř. za 6 let služby.
2. Karlův vojenský kříž pro frontové vojáky bez ohledu na hodnost, kteří sloužili min. 3 měsíce u libovolné frontové formace s nižší organizační strukturou než Brigada.
3. Medaile za statečnost
4. Železný záslužný kříž s korunou

Po válce Antonín Müller působil ve státních službách v Porezinách u Křivoklátu a na hájovně v Krásné dolině, zvané Kypsárna u Nezabudic. Tam 1. prosince 1933 zemřel.

Tři Antonínovi starší bratři odešli na konci 19. století do Spojených států. Usadili se v Chicagu a jeho okolí ve státě Illinois. První byl **Jan** (*15.4.1863, +15.8.1938), strojník motorové stanice. S manželkou Antonií žil ve Fox River Grove, zemřel v Oak Park, okres Cook. V roce 1899 ho následoval **Karel** (*8.4.1866, +8.6.1941), strojník. S manželkou Berthou a synem Ottou žil v centru Chicaga na 20. západní ulici, pak v Cicero, okres Cook. V roce 1903 za nimi odjel i **Rudolf** (*10.4.1872). S manželkou Barbarou měl čtyři syny. Žil s rodinou nejdříve v Chicagu (census 1910), pak v Lyons, okres Cook. Mezi bratry bylo silné citové pouto a tak dopisy, pohledy i „bedýnky“ křižovaly Atlantický oceán velmi často. Bratři Antonínovi posílali noviny, které vydávali Češi v Chicagu, aby byl informován, co se v Americe děje.

Není tedy divu, když Antonín za svého působení U pěti dubů dostal po podzimním honu od vrchnosti statného jelena, rozhodl se poslat jej v kůži i s parohy bratrům poštou do Ameriky k Vánocům. Úlovek, podle loveckého zvyku zbavený vnitřností, putoval zřejmě v nějaké bedně vlakem do Brém, lodí přes oceán a opět vlakem do Chicaga. Bylo to ke konci roku 1904, v severním Atlantiku nejspíš mrzlo, což tmavému masu dobře prospívá k odležení. Jak si poradil Mr. Charles Müller (bydlící v činžáku č. 11 na 20. západní ulici v Chicagu ve státě Illinois) s „bouráním“ celého jelena, sice není známo, ale nejspíš si prostě objednal řezníka.

Získat informaci, kolik mohl Antonín Müller v Čechách za posláni zvěřiny zaplatit, se mi podařilo v Poštovním museu. V tarifu pro rok 1904 pro zásilky do Spojených států přes Brémy nebo Hamburg do státu Illinois je psáno: „přes 10 kg váhy za každý kilogram 84 haléřů“. Předpokládejme, že jelen měl přibližně 150 kg*, pak poštovné činilo cca 120 korun, což jistě bylo tehdy hodně peněz. Představovalo to zhruba dva jeho měsíční platy. Dnes by se nic takového vůbec nedalo uskutečnit: Do USA se nesmí dovážet ani poslat žádné potraviny, pošta nevezme zásilku těžší než 15 kg, jiným způsobem, než poštou by bylo dopravné jistě astronomické.

Dochoval se zajímavý třídílný pohled ze světové výstavy v St. Louis, datovaný 11. 12. 1904, s poděkováním za zaslání jelena, kde Karel Müller svému bratrovi píše:

Chicago dne 11/12/1904

Mili bratře!

Přijmi od nás všech mnoho srdečné pozdravení a psaní sme od Tebe dostali a toho jelena cos nám poslal také, tak Tobě děkuju za přání a za toho jelena, my nejsme stavu ho tak brzi sníst, takže nám vydrží hodnou dobu, a pak ty krásné parohy, ty si pověsím na zeď.

Tony abych Tobě psal jak se máme, když je zdraví a práce tak se máme dosti dobře, také tobě musím psát jakého máme hezkého synáčka jménem Otta, takže z něj máme velkou radost, kdyby ty si věděl jak on je rozpustili. Tony také Tobě přejem šťastný a veselý svátky a nový rok, aby si pokračoval zdárně ku tvému blahu, zde Tobě posílám pohled ze St. Louiské výstavy, také pozdravuj od nás všechny přátele a známý a brzy nám piš. S bratrským pozdr. Tebe tvý věrný.

Karel Bertha Otta 611 – W – 20 th St.

Tím můžeme uzavřít dnešní článek o neobvyklém vánočním dárku, ale nejen o něm. Širším záběrem vyprávění o rodové lesnické tradici a na osudech bratří Müllerů jsme zároveň chtěli nabídnout objektivní pohled na poměry, v jakých se před sto i více lety v Čechách žilo.

Detail fürstenberského erbu na jmenovací listině knížecího hajného A. Müllera (1877 - 1933), vydané 12. října 1905.

* Když se řekne: "ty krásné parohy", rozumí se mohutný „kmen“ (lodyha) a nejméně 5 - 6 „větviček“ (výsad) na každé straně. Rok co rok po říji jelen paroží shazuje a do příštího léta mu vyroste nové, o něžkou tu výsadu bohatší. V našem případě evidentně nešlo pouze o zvěřinu, to by jim Antonín poslal laň, či koloucha. Hlava s paroží se předá preparátorovi a trofej se pověsí na zeď. Takový dárek tedy měl hlubokou symboliku, a tak můžeme onomu zaslání jelena do Států jednoznačně připsat i význam fyzické připomínky rodinné myslivecké tradice. Tomu poselství adresát dobře rozuměl a doložil to sdělením, že paroží skutečně skončí tak, jak má, tedy na zdi.